Social- og Boligstyrelsen

SOPRA

LA2 – Sammen om trivsel | LA2u

Gode råd til samtaler, samspil og samarbejde

Metodehåndbog til LA2 og LA2u

Hæfte 5

Trine Uhrskov, Marie Louise Meyland Stochholm og Martin Lehmann-Poulsen

FOREBYGGELSE
Trivselsplan

HÅNDTERING
Tryghedsplan

LÆRING
Læringsplan

Publikationen er udarbejdet af
Sopra
Quintus – Refshalevej 110 A
1432 København K
Telefon: 3070 9411
www.sopra.dk

Publikationen er udgivet af
Social- og Boligstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
www.sbst.dk

Forfattere: Trine Uhrskov, Marie Louise Meyland Stochholm og Martin Lehmann-Poulsen
Design: 4PLUS4

1. udgave december 2024
Elektronisk udgivelse: ISBN 978-87-85236-13-5
Trykt udgivelse: ISBN 978-87-85236-14-2

Der kan frit citeres fra manualen med angivelse af kilde.

Indhold

6
Indledning

Gode råd til samtaler *6*
Gode råd til nærværende samspil *6*
Gode råd til kollegialt samarbejde *6*
Oversigt over Gode råd i LA2 og LA2u *7*

8
Gode råd til **samtaler**

10 Gode råd til samtaler *9*
1. Overvej relationens betydning *10*
2. Find den rette anledning *10*
3. Giv borgeren ejerskab *11*
4. Tal ud fra det levede hverdagsliv *11*
5. Spejl borgerens ord og følelser *12*
6. Indgå i en samarbejdsalliance *12*
7. Giv plads til det svære *13*
8. Udfold mulighederne og kom med forslag *13*
9. Slut samtalen på en god måde *14*
10. Vær tålmodig *14*

16
Gode råd til **nærværende samspil**

10 Gode råd til nærværende samspil *17*
1. Overvej relationens betydning *18*
2. Find den rette anledning *18*
3. Hav positive forventninger *19*
4. Indstil din krop *19*
5. Fokuser på det, borgeren har fokus på *20*
6. Spejl borgerens oplevelse *20*
7. Justér dit tempo *21*
8. Vær kun dér *21*
9. Slut samspillet på en god måde *22*
10. Vær tålmodig *22*

24
Gode råd til **kollegialt samarbejde**

10 Gode råd til kollegialt samarbejde *25*
1. Sæt fokus på det fælles mål *26*
2. Faciliter processen *26*
3. Undersøg jeres samspilsoplevelser *27*
4. Genbesøg borgerens perspektiv *27*
5. Udforsk jeres forskellige relationer til borgeren *28*
6. Sæt tempoet ned *28*
7. Lyt for at lade jer flytte *29*
8. Tydeliggør hvilket perspektiv, I taler fra *29*
9. Stå frem med tvivl og fejl *30*
10. Aftal næste skridt *30*

31
Læs Mere

Download af materialer og programmer *31*

Om metodehåndbogen

Denne metodehåndbog handler om LA2 og LA2u og er udgivet af Sopra Konsulenterne og Social- og Boligstyrelsen som led i projektet "Forebyggelse af magtanvendelser på botilbud for mennesker med udviklingshæmning" (2022-2024).

I forbindelse med projektet udviklede vi en ny version af den oprindelige LA2 metode. Den nye version kaldte vi for LA2u.

Metodehåndbogen sætter særligt fokus på LA2u og dermed på anvendelse af denne version af metoden. Metodehåndbogen kan samtidig læses som et supplement til den allerede eksisterende LA2 manual (Uhrskov & Naver, 2017).

Metodehåndbogen består af i alt 6 hæfter:

- Hæfte 1: Introduktion
- Hæfte 2: Trivselsplaner
- Hæfte 3: Tryghedsplaner
- Hæfte 4: Læringsplaner
- Hæfte 5: Gode råd til samtaler, samspil og samarbejde
- Hæfte 6: Centrale begreber

Om dette hæfte

Dette hæfte henvender sig til dig som fagprofessionel, der skal anvende LA2 eller LA2u i praksis. I hæftet præsenteres en række gode råd til, hvordan du og dine kolleger kan have samtaler, samspil, samarbejde med LA2 og LA2u. Hæftet rummer:

- Gode råd til, hvordan I planlægger og gennemfører samtaler med borgeren om sit indefra-perspektiv
- Gode råd til, hvordan I planlægger og gennemfører nærværende samspil med borgeren for at tilstræbe borgerens indefra-perspektiv
- Gode råd til, hvordan I samarbejder kollegialt om jeres fagprofessionelle udefra-perspektiver og om de tilstræbte indefra-perspektiver.

Efter udgivelsen af metodemanualen i 2017 er vi blevet klogere på anvendelsen af LA2. De gode råd i dette hæfte samler op på de senere års erfaringer med den oprindelige version af LA2. Rådene er imidlertid også udarbejdet på baggrund af udviklingen af LA2u. De gode råd kan derfor både anvendes i forhold til LA2 og LA2u.

Hæftet er udarbejdet, så det kan bruges som et opslagsværk i dagligheden. Tanken er, at du og dine kolleger kan fordybe jer i udvalgte råd, når I ønsker at samarbejde med borgeren eller hinanden om LA2 eller LA2u.

I dette hæfte fremgår ikke referencer af hensyn til læsevenligheden. Hvis du er interesseret i disse, så kan du finde dem i de øvrige hæfter.

Indledning

Dette hæfte henvender sig til jer som fagprofessionelle, som gerne vil anvende LA2 og LA2u i jeres samarbejde med borgeren og med hinanden i hverdagen. I kan her læse om en række gode råd til samtaler, samspil og samarbejde, som kan hjælpe jer med at sætte den retning, I ønsker at gå.

De gode råd i hæftet tager afsæt i systematisk refleksiv praksis og skal altid tilpasses den enkelte relation, situation og sammenhæng. (Læs mere om systematisk refleksiv praksis i hæfte 1).

De gode råd skal altså ikke forstås som regler, men netop som vores gode råd til jer som fagprofessionelle. Råd, I kan bruge i jeres egne faglige skøn, så samtaler, samspil og samarbejde med LA2 og LA2u kommer til at passe til jeres praksis.

Gode råd til samtaler

Hæftet giver 10 gode råd til, hvordan I tilrettelægger og gennemfører samtaler med borgeren om hendes eller hans indefra-perspektiv. Disse råd retter sig således til samarbejde med borgere med verbalt sprog.

Gode råd til nærværende samspil

Hæftet giver 10 gode råd til, hvordan I kan tilrettelægge og gennemføre nærværende samspil med borgeren, der kan give jer et styrket grundlag for at tilstræbe borgerens indefra-perspektiv. Disse råd retter sig i særlig grad til samarbejde med borgere med begrænset verbalt sprog og/eller begrænset sprogforståelse.

Gode råd til kollegialt samarbejde

Hæftet giver 10 gode råd til, hvordan I kan samarbejde om jeres faglige udefra-perspektiver på baggrund af borgerens indefra-perspektiv eller de tilstræbte indefra-perspektiver. Der gives her gode råd til, hvordan I kan koordinere jeres fælles faglige tilgange i indsatsen for borgeren.

Oversigt over Gode råd i LA2 og LA2u

	Samtaler	Nærværende samspil	Kollegialt samarbejde
	Borgerens indefra-perspektiv	**De tilstræbte indefra-perspektiver**	**Fagprofessionelles udefra-perspektiver**
1	Overvej relationens betydning	Overvej relationens betydning	Sæt fokus på det fælles mål
2	Find den rette anledning	Find den rette anledning	Faciliter processen
3	Giv borgeren ejerskab	Hav positive forventninger	Undersøg jeres samspilsoplevelser
4	Tal ud fra det levede hverdagsliv	Indstil din krop	Genbesøg borgerens perspektiv
5	Spejl borgerens ord og følelser	Fokuser på det, borgeren har fokus på	Udforsk jeres forskellige relationer til borgeren
6	Indgå i en samarbejdsalliance	Spejl borgerens oplevelse	Sæt tempoet ned
7	Giv plads til det svære	Justér dit tempo	Lyt for at lade jer flytte
8	Udfold mulighederne og kom med forslag	Vær kun dér	Tydeliggør hvilket perspektiv, I taler fra
9	Slut samtalen på en god måde	Slut samspillet på en god måde	Stå frem med tvivl og fejl
10	Vær tålmodig	Vær tålmodig	Aftal næste skridt

Gode råd til **samtaler**

Formålet med indefra-perspektivsamtaler i LA2 og LA2u er, at borgeren udfolder sit indefra-perspektiv sammen med jer som fagprofessionelle. Indefra-perspektiver bruges til at udarbejde Min Trivselsplan, Min Tryghedsplan, og Min Læringsplan og andre understøttende redskaber, som tager afsæt i borgerens indefra-perspektiv.

Der er mange forhold at være opmærksom på, når I skal hjælpe borgeren med at udfolde sit indefra-perspektiv. I kan her læse 10 gode råd til, hvad der kan være nyttigt at gøre før, under og efter samtalerne.

- Gode råd 1-3 omhandler, hvordan I kan planlægge indefra-perspektivsamtaler.
- Gode råd 4-8 omhandler, hvad I kan gøre, når I har indefra-perspektivsamtaler.
- Gode råd 9-10 omhandler, hvordan I kan afslutte samtalen samt efterrefleksion.

10 Gode råd til samtaler

1 **Overvej relationens betydning**

Vælg en medarbejder, der har en god relation til borgeren, eller som kan skabe en ny åben dialog.

2 **Find den rette anledning**

Planlæg samtalen på et tidspunkt og sted, hvor borgeren er mest oplagt til det.

3 **Giv borgeren ejerskab**

Involver borgeren i samtalens indhold, så samtalen handler om borgerens ønsker, håb og drømme.

4 **Tal ud fra det levede hverdagsliv**

Tag udgangspunkt i borgerens konkrete dagligdag for at gøre samtalen vedkommende.

5 **Spejl borgerens ord og følelser**

Gentag og anerkend borgerens ord og følelser for at skabe tryghed og forståelse.

6 **Indgå i en samarbejdsalliance**

Skab en fælles forståelse med borgeren, især når I taler om svære emner.

7 **Giv plads til det svære**

Giv borgeren tid til at udtrykke svære følelser uden at presse på for hurtige løsninger.

8 **Udfold mulighederne og kom med forslag**

Præsenter flere valg, så borgeren kan tage stilling og få kontrol over situationen.

9 **Slut samtalen på en god måde**

Afslut samtalen, mens borgeren stadig er engageret for at sikre en positiv oplevelse.

10 **Vær tålmodig**

Giv samtalerne tid til at udfolde sig i borgerens tempo, og vær tålmodig med processen, dig selv og borgeren.

På næste side kan du finde en uddybning af 10 gode råd om samtaler, som du finder relevante at dykke ned i.

1. Overvej relationens betydning

Når du og dine kolleger forbereder en samtale med borgeren, er det vigtigt at tænke over, hvilken medarbejder der skal deltage. Hvis muligt, bør borgeren selv have indflydelse på, hvem de ønsker som samtalepartner, da det kan styrke følelsen af tryghed og tillid i samtalen. Hvis borgeren ikke kan vælge, er det nødvendigt at overveje, hvilke medarbejdere der har en relation til borgeren, som understøtter borgerens evne til at åbne sig.

For at sikre den bedst mulige relation kan I:

- Vælge en medarbejder, der har et indgående kendskab til borgerens oplevelser, samt ønsker til et godt hverdagsliv, da dette kan skabe et bedre udgangspunkt for dialogen.
- Alternativt kan I vælge en medarbejder, der ikke har en tæt relation til borgeren, da han eller hun måske kan møde borgeren med et mere åbent sind og uden forudindtagelser, hvilket kan hjælpe borgeren med at udfolde nye sider af indefra-perspektivet.

Disse overvejelser hjælper med at skabe den rette ramme for en vellykket samtale, hvor borgeren føler sig forstået og støttet.

2. Find den rette anledning

En samtale med borgeren skal foregå i en atmosfære, hvor de er mest modtagelige for dialog. Dette betyder, at du skal tænke nøje over, hvornår og hvor samtalen finder sted, så borgeren føler sig afslappet og åben. At finde den rette timing kan være afgørende for samtalens succes. Tidligere erfaringer kan ofte være vejledende for, hvordan og hvornår en samtale bedst afvikles.

Overvej derfor at:

- Identificere tidspunkter, hvor borgeren tidligere har været mest åben og engageret i samtaler.
- Vælge et sted, der giver borgeren tryghed og ro, for eksempel et sted, de kender og føler sig komfortable i.
- Involvere aktiviteter, der kan fremme en bedre samtale, for eksempel at tale, mens I laver noget sammen, hvilket kan gøre samtalen mindre formel.
- Afstemme samtalens længde efter, hvor længe borgeren typisk har lyst til og er tilpas med at være i samtalen.

Ved at planlægge samtalen ud fra disse kriterier skaber du de bedste forudsætninger for, at borgeren er mentalt og følelsesmæssigt klar til at engagere sig i dialogen.

3. Giv borgeren ejerskab

For at borgeren kan opleve samtalen som meningsfuld og relevant, er det vigtigt, at borgeren føler ejerskab over samtalen og dens indhold. Mange borgere kan have oplevet, at samtaler tidligere har handlet mere om personalets ønsker eller vurderinger. Derfor bør du sørge for, at borgerens perspektiv styrer samtalen, og at borgerens ønsker og oplevelser bliver omdrejningspunktet.

For at sikre borgerens ejerskab kan du:

- Gøre det klart for borgeren, at det er borgerens plan, og at det derfor er borgerens oplevelser og ønsker til et godt hverdagsliv, der er i centrum for samtalen.
- Lade borgeren vælge emner, som borgeren føler er relevante for borgerens liv og trivsel, så borgeren har en stærk motivation for at deltage.
- Bruge redskaber i LA2 og LA2u som en dialogisk ramme, der giver borgeren mulighed for at reflektere over egen situation og fremtidige ønsker.
- Stille åbne spørgsmål som: "Hvordan vil du gerne have, at din dag ser ud?" eller "Hvad vil du gerne have, at personalet skal vide om dig?", for at lade borgeren tage styringen.

Dette fremmer borgerens engagement i samtalen og styrker borgerens følelse af at blive hørt.

4. Tal ud fra det levede hverdagsliv

For mange borgere kan det være svært at tale om abstrakte ønsker eller fremtidsdrømme. Derfor kan det være hjælpsomt at tage udgangspunkt i deres konkrete daglige oplevelser og udfordringer, når du forsøger at forstå deres perspektiv. Når samtalen tager udgangspunkt i borgerens hverdag, bliver det nemmere at relatere til indholdet og deltage aktivt i dialogen. Dette gør samtalen både mere meningsfuld og tilgængelig for borgeren.

For at sikre at samtalen handler om borgerens hverdagsliv, kan du:

- Forberede samtalen ved at undersøge, hvad borgeren for nylig har været optaget af i sin hverdag og bruge disse eksempler som udgangspunkt.
- Stille spørgsmål om konkrete hændelser i borgerens dagligdag, som borgeren kan relatere til, fx "Hvordan var din morgen i dag?" eller "Hvad synes du om at lave de her aktiviteter?".
- Bede borgeren beskrive specifikke situationer, hvor borgeren har følt sig godt tilpas eller udfordret, og bruge disse eksempler til at udforske følelser og tanker nærmere.
- Hjælpe borgeren med at reflektere over sine oplevelser ved at stille uddybende spørgsmål, der får borgeren til at uddybe sit indefra-perspektiv.

Ved at bruge konkrete eksempler fra borgerens hverdag, gør du samtalen mere håndgribelig og meningsfuld, hvilket kan hjælpe borgeren med at udtrykke sig mere klart og hjælpe dig med at forstå borgeren.

5. Spejl borgerens ord og følelser

Når borgeren deler sine oplevelser og følelser, kan du understøtte refleksionen ved at spejle ord og følelser tilbage til hende eller ham. Spejling betyder, at du gentager borgerens udtalelser og reaktioner, så borgeren føler sig hørt og forstået. Dette kan hjælpe borgeren med at uddybe egne tanker og følelser og give borgeren en større klarhed omkring sine oplevelser.

For at spejle borgeren bedst muligt kan du:

- Lytte opmærksomt til de nøgleord, borgeren bruger, og gentage dem uden at ændre meningen så borgeren føler sig bekræftet.
- Gengive borgerens kropssprog og følelser ved fx at vise empati gennem dit eget kropssprog og tonefald.
- Opsummere samtalen med borgerens egne ord for at sikre, at borgeren føler sig forstået og for at give borgeren mulighed for at høre sit eget perspektiv gentaget.
- Stille opfølgende spørgsmål, der hjælper borgeren med at gå dybere ind i egne oplevelser og følelser, fx "Kan du fortælle lidt mere om, hvordan du havde det i den situation?".

Ved at spejle borgerens ord og følelser hjælper du dem med at reflektere over egne oplevelser og finde frem til, hvad der er vigtigt for hende eller ham.

6. Indgå i en samarbejdsalliance

Når du taler med borgeren om udfordrende emner, som fx voldsomme episoder eller affektudbrud, kan det være svært for både dig og borgeren at holde hovedet koldt. Her er det vigtigt at etablere en god samarbejdsalliance, hvor du og borgeren arbejder sammen for at forstå borgerens oplevelser uden at dømme eller presse løsninger igennem. Samarbejdsalliancen handler om at skabe en fælles forståelse, hvor du støtter borgeren i at udfolde sit perspektiv, selvom det kan være følelsesmæssigt belastende for jer begge.

For at opbygge en stærk samarbejdsalliance kan du:

- Være bevidst om dine egne følelser og ikke lade dem dominere samtalen, selvom emnet er svært.
- Lytte til borgerens oplevelser med et åbent sind og uden at dømme følelser eller tanker.
- Give borgeren mulighed for at udfolde sit perspektiv i eget tempo og undgå at presse dine egne fortolkninger ind i samtalen.
- Arbejde sammen om at finde løsninger og forstå, hvordan borgeren oplevede situationen, så I kan arbejde fremad med udgangspunkt i borgerens ønsker, håb og drømme.

Samarbejdsalliancen giver borgeren en følelse af at blive støttet, hvilket gør det nemmere for borgeren at dele selv de sværeste oplevelser.

7. Giv plads til det svære

Når borgeren taler om svære emner, er det vigtigt at give borgeren plads til at udtrykke sig uden at du forsøger at løse problemet med det samme. Mange gange kan borgeren have brug for tid til at bearbejde egne følelser, og det er din opgave at skabe et rum, hvor borgeren kan føle sig tryg nok til at dele sine udfordringer. At give plads til det svære kan betyde, at du skal være komfortabel med tavshed og lade borgeren tage sig tid til at reflektere.

For at skabe plads til det svære kan du:

- Undgå at fremskynde samtalen, selv hvis du føler et behov for at finde en løsning hurtigt.
- Bekræfte borgerens følelser ved at anerkende borgeren uden at forsøge at ændre følelserne. Det kan du gøre ved fx at sige "Det er helt i orden, at du føler dig frustreret over dette".
- Tillade tavshed, når borgeren har brug for tid til at samle sine tanker og undgå at udfylde pauserne med forslag eller råd.
- Stille spørgsmål, der hjælper borgeren med at sætte ord på sine følelser, fx "Hvordan føles det for dig, når det sker?".
- Være åben for, at I måske ikke finder en løsning med det samme og foreslå at vende tilbage til emnet på et senere tidspunkt, hvis borgeren har brug for mere tid.

Ved at give plads til det svære giver du borgeren mulighed for at bearbejde sine følelser i eget tempo, hvilket kan føre til mere dybdegående samtaler senere.

8. Udfold mulighederne og kom med forslag

Når borgeren har svært ved at sætte ord på sine oplevelser og ønsker, håb og drømme til et godt hverdagsliv, kan det være hjælpsomt at præsentere forskellige muligheder eller forslag, som borgeren kan forholde sig til. Det kan hjælpe borgeren med at afklare sine egne tanker og give borgeren en fornemmelse af kontrol over sine valg. Det handler om at præsentere valgmuligheder på en måde, der ikke presser borgeren, men som giver borgeren plads til at vælge, hvad der føles rigtigt for hende eller ham.

For at udfolde mulighederne for borgeren kan du:

- Præsentere flere forskellige scenarier eller løsninger, som borgeren kan vælge imellem, så borgeren får mulighed for at tage stilling.
- Undgå at præsentere dine egne erfaringer som "den rigtige løsning", men i stedet lade borgeren reflektere over hvad der føles bedst for hende eller ham.
- Give borgeren mulighed for at afvise dine forslag, og være åben for at borgeren kan have brug for mere tid til at overveje sine valg.
- Tilbyde flere forskellige valg, så borgeren føler sig fri til at træffe en beslutning uden pres.

Ved at præsentere valgmuligheder på en åben og undersøgende måde, kan du hjælpe borgeren med at tage ejerskab over sine beslutninger og finde frem til løsninger, der føles rigtige for borgeren.

9. Slut samtalen på en god måde

Det er vigtigt at afslutte samtalen, mens borgeren stadig er engageret, og inden borgeren mister interessen eller bliver træt. En positiv afslutning giver borgeren en følelse af succes og motivation til at deltage i fremtidige samtaler. Samtidig giver det dig mulighed for at sikre, at borgeren føler sig hørt og forstået.

For at slutte samtalen på en god måde kan du:

- Opsummere kort, hvad I har talt om og spørge borgeren, om der er noget, borgeren ønsker at tilføje.
- Spørge, om borgeren føler, at have fået sagt det borgeren ønskede, eller om der er noget, borgeren gerne vil vende tilbage til.
- Aftale, hvornår I kan følge op på samtalen, så borgeren ved, at der er en fortsat proces, og at borgeren ikke står alene med sine refleksioner.
- Slutte samtalen på et tidspunkt, hvor borgeren stadig er engageret, så borgeren går derfra med en positiv oplevelse og lyst til at deltage i fremtidige samtaler.

En god afslutning sikrer, at borgeren føler sig hørt og forstået, og det styrker borgerens lyst til at indgå i dialog igen senere.

10. Vær tålmodig

Samtaler om borgerens indefra-perspektiv kræver ofte tid, og du skal være forberedt på, at det kan tage flere samtaler, før borgeren er i stand til at udtrykke sine følelser og ønsker klart. Det er vigtigt at være tålmodig og acceptere, at processen kan tage tid for både borgeren og dig selv. Tålmodighed skaber tryghed for borgeren, og giver borgeren mulighed for at tage tingene i eget tempo.

For at vise tålmodighed kan du:

- Acceptere, at nogle borgere har brug for flere samtaler, før de føler sig klar til at dele deres tanker og følelser fuldt ud.
- Være åben for, at samtalen kan tage længere tid, end du oprindeligt havde planlagt, og lade borgeren styre tempoet.
- Respektere, at det kan tage tid for borgeren at blive fortrolig med at tale om sine følelser, især hvis borgeren ikke er vant til denne form for dialog.
- Forberede dig på, at små fremskridt også er vigtige skridt fremad, og være tålmodig med både borgerens og dine egne fremskridt.
- Være tålmodig med dig selv, hvis du føler, at samtalerne ikke går som forventet – husk, at det er en læringsproces.

Tålmodighed er afgørende for at skabe samtaler, hvor borgeren føler sig tryg nok til at udtrykke sine inderste tanker og følelser.

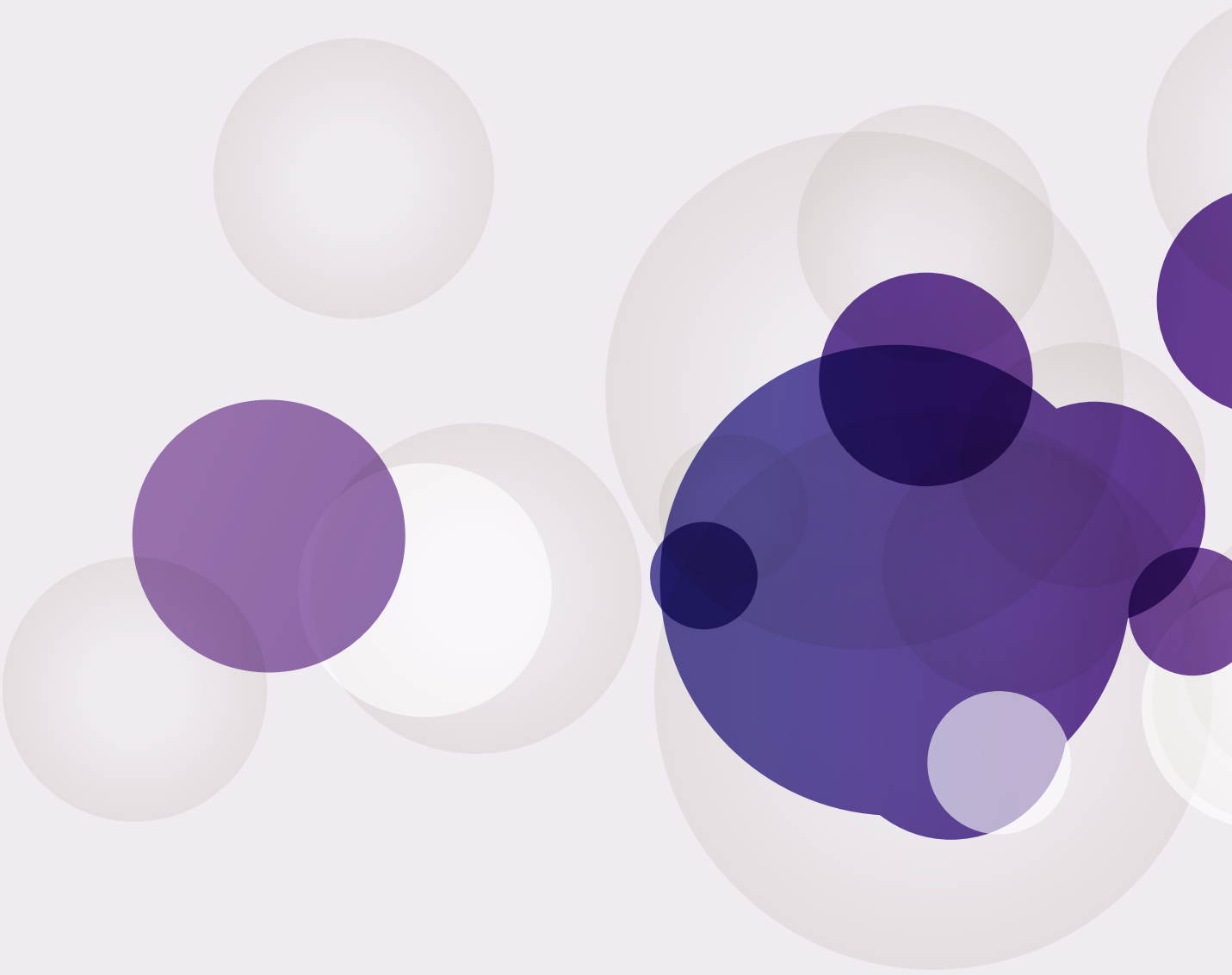

Gode råd til **nærværende samspil**

Formålet med nærværende samspil i LA2u er at få fælles samspilserfaringer, hvor du som fagprofessionel bliver klogere på borgerens oplevelser af at være sig i bestemte situationer.

Nærværende samspil er således fundamentet for at lave tilstræbte indefra-perspektiver hos borgere med begrænset verbalt sprog og/eller begrænset sprogforståelse.

Når du og dine kolleger tilstræber borgerens indefra-perspektiv, giver I jeres bud på borgerens indefra-perspektiv, uden borgeren har mulighed for at gøre indsigelse. Derfor er det vigtigt at sikre en høj grad af faglighed gennem omhyggelighed og systematik. Det tilstræbte indefra-perspektiv rummer tre grundelementer, hvor I:

- **Iagttager** borgeren i hverdagen – både i konkrete situationer og samspil.
- **Mærker** egne fornemmelser for borgerens oplevelser i nærværende samspil.
- **Deler** egne iagttagelser og samspilserfaringer kollegialt.

Det tilstræbte indefra-perspektiv udarbejdes på baggrund af de iagttagelser og samspil, du som fagprofessionel har med borgeren i hverdagen, hvor du via spejlneuroner, affektsmitte og resonans mærker borgerens oplevelse af at være sig, og hvor du bruger dette som udgangspunkt for dine og dine kollegers antagelser og hypoteser om, hvordan borgeren mon oplever at være sig.

Du og dine kolleger kan som fagprofessionelle skabe nærværende samspil med borgeren, hvor I mærker borgerens oplevelse af at være sig. Nærværende samspil bruges dog ikke kun til at tilstræbe borgerens indefra-perspektiv. De er også et mål i sig selv, da nærværende samspil skaber trivsel for borgeren gennem nærvær og tilstedeværelse.

Du kan læse 10 gode råd til de nærværende samspil:

- Gode råd 1-2 omhandler, hvordan du kan planlægge et nærværende samspil.
- Gode råd 3-4 omhandler, hvad du kan gøre, når du gør dig umiddelbart klar til at indgå i et nærværende samspil.
- Gode råd 5-8 omhandler, hvad du kan gøre, når du har et nærværende samspil med borgeren.
- Gode råd 9-10 omhandler, hvordan du kan afslutte samspillet samt refleksionen efter samspillet.

10 Gode råd til nærværende samspil

1 **Overvej relationens betydning**

Vælg en samspilspartner, der enten har en god relation til borgeren eller kan skabe nye muligheder.

2 **Find den rette anledning**

Skab samspil, når borgeren har lyst og overskud til det.

3 **Hav positive forventninger**

Mød borgeren med positive forventninger for at skabe en tryg atmosfære.

4 **Indstil din krop**

Brug kropssprog, der signalerer tilgængelighed og tryghed tilpasset borgerens præferencer

5 **Fokuser på det, borgeren har fokus på**

Deltag i det, der optager borgeren, og del jeres opmærksomhed om det.

6 **Spejl borgerens oplevelse**

Gentag borgerens ord og handlinger for at vise forståelse og samhørighed.

7 **Justér dit tempo**

Tilpas tempoet i samspillet, så det passer til borgerens rytme og energi.

8 **Vær kun dér**

Vær fuldt til stede i samspillet uden at lade dig distrahere af andre opgaver.

9 **Slut samspillet på en god måde**

Afslut samspillet, når det passer borgeren for at sikre en positiv oplevelse.

10 **Vær tålmodig**

Tålmodighed i samspillet giver borgeren tid til at tilpasse sig og føle sig tilpas.

På næste side kan du læse en uddybning af de 10 gode råd til nærværende samspil, som du finder relevante at dykke ned i.

1. Overvej relationens betydning

Når du og dine kolleger forbereder et samspil med borgeren, er det vigtigt at overveje hvilken medarbejder, der skal deltage. En stærk relation mellem medarbejder og borger kan gøre samspillet lettere og mere naturligt. På den anden side kan det også være nyttigt for borgeren at have samspil med en medarbejder, borgeren ikke kender så godt, da det kan skabe nye dynamikker og muligheder for udvikling. Derfor er det vigtigt at afveje fordele og ulemper, når du og dine kolleger vælger, hvem der skal indgå i samspillet med borgeren.

For at vælge den rette samspilspartner kan I:

- Vælge en medarbejder, som borgeren tidligere har vist en særlig præference for, hvis formålet er at skabe tryghed.
- Overveje at lade flere medarbejdere få mulighed for at skabe samspil med borgeren, så borgeren ikke bliver for afhængig af én person i hverdagen.
- Udfordre borgeren ved at introducere nye relationer, hvis det kan bidrage til hendes eller hans udvikling og trivsel.

Ved at tage hensyn til disse overvejelser sikrer du og dine kolleger, at samspillet bliver en tryg og lærerig oplevelse for borgeren.

2. Find den rette anledning

For at samspillet skal lykkes, er det vigtigt at finde det rette tidspunkt og den rette anledning. Samspil opstår bedst, når borgeren er i godt humør og har overskud. Nogle gange opstår det spontant, og her skal du gribe muligheden. Andre gange kræver det, at du planlægger tid og sted omhyggeligt for at sikre, at borgeren er modtagelig for samspil.

For at vælge det rette tidspunkt kan du:

- Vurdere, hvornår borgeren plejer at være i godt humør og har energi til samspil.
- Identificere aktiviteter eller steder, hvor borgeren typisk trives og er mest åben for samspil.
- Tilpasse samspillet til borgerens daglige rytme og energiniveau, så borgeren ikke føler sig presset eller udmattet.

Ved at vælge det rigtige tidspunkt og sted skaber du de bedste forudsætninger for et succesfuldt samspil.

3. Hav positive forventninger

Forventninger spiller en central rolle i samspillet, da de kan påvirke både din og borgerens oplevelse. Hvis du går ind i samspillet med positive forventninger, kan det bidrage til at skabe en tryg og positiv atmosfære. Positive forventninger kan også hjælpe med at reducere stress eller nervøsitet hos borgeren.

For at sikre positive forventninger kan du:

- Møde borgeren med en åben og imødekommende holdning og tro på, at I vil få en god oplevelse sammen.
- Se samspillet som en mulighed for at skabe en rar og afslappet stund uden krav eller forventninger om præstation.
- Indstille dig på at være i nuet og værdsætte samspillet som en positiv oplevelse i sig selv, uden nødvendigvis at have et mål om at nå et bestemt resultat.

Positive forventninger kan bidrage til at skabe et trygt rum, hvor borgeren føler sig set og værdsat, hvilket kan styrke kvaliteten af samspillet.

4. Indstil din krop

Kropssprog spiller en vigtig rolle i samspillet, og det er vigtigt at være bevidst om, hvordan du bruger din krop i samværet med borgeren. Nogle borgere har brug for tæt kontakt og fysisk nærvær, mens andre har behov for mere afstand for at føle sig tilpas. Dit kropssprog kan hjælpe borgeren med at forstå, at du er nærværende og til stede.

For at indstille din krop bedst muligt kan du:

- Justere din position, så du sidder i øjenhøjde med borgeren eller sidder ved siden af borgeren, hvis borgeren føler sig mere tryg/tilpas ved det.
- Bruge åbent kropssprog og en imødekommende mimik for at vise, at du er tilgængelig og interesseret i samspillet.
- Være opmærksom på borgerens kropssprog, og justere din kropsholdning efter borgerens signaler. Hvis borgeren trækker sig, kan du give mere plads, og hvis borgeren søger nærhed, kan du komme tættere på.

Ved at være bevidst om dit kropssprog skaber du et trygt og nærværende rum for samspillet.

5. Fokuser på det, borgeren har fokus på

For at skabe et nærværende samspil er det vigtigt at rette din opmærksomhed mod det, som borgeren er optaget af. Når du deler borgerens fokus, skaber I en fælles oplevelse, som styrker jeres relation. At følge borgerens initiativ kan også hjælpe dig med at forstå, hvad der er vigtigt for borgeren, og hvordan borgeren oplever situationen.

For at sikre en fælles opmærksomhed kan du:

- Følge borgerens blik, og være opmærksom på, hvad borgeren kigger på eller er optaget af.
- Deltage aktivt i det, der fanger borgerens interesse, for eksempel ved at kommentere eller stille spørgsmål til det, borgeren fokuserer på.
- Være opmærksom på borgerens kropssprog og bevægelser for at forstå, hvad der optager borgeren i øjeblikket.

Når du retter din opmærksomhed mod det, som borgeren er interesseret i, skaber du en fælles oplevelse, som giver samspillet større mening og værdi for jer begge.

6. Spejl borgerens oplevelse

Spejling er en metode, hvor du gentager borgerens udtryk, følelser og handlinger for at vise, at du har forstået borgeren. Dette skaber en følelse af samhørighed og viser borgeren, at borgerens oplevelser er vigtige og anerkendes. Spejling kan hjælpe med at skabe en dybere forbindelse, hvor borgeren føler sig set og forstået.

For at spejle borgerens oplevelse kan du:

- Gentage borgerens udtryk og følelser uden at ændre dem, så borgeren føler sig hørt og forstået.
- Efterligne borgerens kropssprog og bevægelser på en subtil måde, når det er passende.
- Tilpasse din stemme, tone og tempo til borgerens stemning for at skabe en fælles rytme i samspillet.

Ved at spejle borgerens oplevelse, styrker du borgerens følelse af at blive forstået og anerkendt i samspillet.

7. Justér dit tempo

Tempoet i samspillet skal passe til borgerens rytme. Nogle borgere reagerer hurtigt og har brug for et højere tempo, mens andre har brug for længere tid til at bearbejde deres oplevelser og reagere på dem. Det er vigtigt, at du justerer dit tempo, så borgeren føler sig tryg og har tid til at deltage i samspillet på egne betingelser.

For at tilpasse tempoet kan du:

- Aflæse borgerens kropssprog og handlinger for at vurdere, om du skal sætte tempoet op eller ned.
- Bruge pauser og tavshed i samspillet, så borgeren har tid til at tænke og handle i sit eget tempo.
- Undgå at presse borgeren ved at forvente hurtige svar eller reaktioner.
- Være tålmodig og lade borgeren tage initiativet.

Ved at justere tempoet efter borgerens behov skaber du et samspil, hvor borgeren føler sig tilpas og har mulighed for at være aktiv deltager.

8. Vær kun dér

Et nærværende samspil handler om at være fuldt til stede i øjeblikket sammen med borgeren uden at lade sig distrahere af andre opgaver eller tanker. Når du er fuldt til stede, signalerer du, at borgeren har din fulde opmærksomhed, og at samspillet har værdi i sig selv. Dette kan skabe et dybere bånd mellem borgeren og dig og kan gøre samspillet mere meningsfuldt.

For at være til stede kan du:

- Slippe bekymringer om andre opgaver og koncentrere dig om øjeblikket med borgeren.
- Tillade dig selv at være i nuet uden at fokusere på, hvad der kommer bagefter.
- Være åben for, at samspillet har værdi i sig selv, uden at have en bestemt dagsorden for, hvad der skal opnås.

Når du er fuldt til stede i samspillet, skaber du et rum, hvor borgeren føler sig set og hørt, hvilket kan styrke jeres relation.

9. Slut samspillet på en god måde

Samspillet bør slutte på det rette tidspunkt, når borgeren er tilpas og tilfreds. Hvis du presser samspillet for længe, kan borgeren miste interessen eller blive træt, hvilket kan mindske borgerens lyst til at deltage igen en anden gang. Derfor er det vigtigt at være opmærksom på borgerens signaler og afslutte samspillet, når borgeren har fået nok.

For at afslutte samspillet på en god måde kan du:

- Være opmærksom på borgerens signaler, som kan indikere, at borgeren er ved at miste interessen, fx hvis borgeren trækker sig eller bliver mindre engageret.
- Afslutte samspillet, mens borgeren stadig er engageret, for at sikre en positiv oplevelse.
- Spørge om borgeren føler, at hun eller han er færdig, hvis du er i tvivl om, hvornår det er tid til at afslutte.

Ved at slutte samspillet på det rigtige tidspunkt sikrer du, at borgeren går derfra med en positiv oplevelse, hvilket øger lysten til at deltage igen fremover.

10. Vær tålmodig

Det kan tage tid at lære at have nærværende samspil sammen. I skal have mulighed for at lære hinanden at kende og finde en fælles rytme. Det er vigtigt at være tålmodig og acceptere, at processen kan tage tid. Tålmodighed giver både dig og borgeren mulighed for at udvikle jeres relation og skabe et samspil, der er baseret på tryghed og tillid.

For at udvise tålmodighed kan du:

- Acceptere, at det kan tage tid for borgeren at blive komfortabel i samspillene, især hvis det er nye situationer for borgeren.
- Være åben for, at samspil kan variere fra dag til dag, afhængigt af borgerens motivation og energiniveau.
- Være tålmodig med dig selv, hvis du oplever, at samspillet ikke går som forventet, og tillade dig selv at justere din tilgang.
- Se små fremskridt som lige så vigtige som store gennembrud, og værdsætte de små øjeblikke af kontakt og forståelse.

Ved at være tålmodig skaber du en atmosfære, hvor både du og borgeren har plads til at vokse og udvikle jeres samspil over tid.

Gode råd til
kollegialt samarbejde

Når I som fagprofessionelle udarbejder planer eller understøttende materialer i de fagprofessionelles udefra-perspektiver eller de tilstræbte indefra-perspektiver, gør I det i kollegialt samarbejde med hinanden. I LA2 og LA2u anvendes systematisk refleksiv praksis til at gøre dette (Læs mere om det i hæfte 1 og 6.)

I kan her læse om 10 gode råd til, hvad der kan være nyttigt at gøre, når I – med afsæt i systematisk refleksiv praksis – samarbejder om redskaberne i LA2 og LA2u:

- Gode råd 1-2 omhandler, hvordan I skaber rammen for jeres kollegiale samarbejde.
- Gode råd 3-4 omhandler, hvordan I sikrer et afsæt i borgerens perspektiv i det kollegiale samarbejde.
- Gode råd 5-9 omhandler, hvad I kan gøre, når I samarbejder kollegialt.
- Gode råd 10 omhandler, hvad I kan gøre for at tage de næste skridt efter et samarbejde.

10 Gode råd til kollegialt samarbejde

1 **Sæt fokus på det fælles mål**

Definér et klart fælles mål for dialogen, så I arbejder i samme retning.

2 **Faciliter processen**

Faciliter processen, så I sikrer, at alle bliver hørt, og I arbejder henimod det fælles mål.

3 **Undersøg jeres samspilsoplevelser**

Del erfaringer fra samspil med borgeren for at opnå en bedre forståelse af borgerens trivsel.

4 **Genbesøg borgerens perspektiv**

Sørg for, at jeres faglige tilgange tager udgangspunkt i borgerens oplevelser og ønsker, håb og drømme til et godt hverdagsliv.

5 **Udforsk jeres forskellige relationer til borgeren**

Reflekter over, hvordan jeres forskellige relationer påvirker borgerens trivsel og tryghed.

6 **Sæt tempoet ned**

Tag jer tid til at reflektere over alles perspektiver, før I træffer beslutninger.

7 **Lyt for at lade jer flytte**

Lyt åbent til kollegernes synspunkter for at skabe en dynamisk dialog og udvikling.

8 **Tydeliggør hvilket perspektiv, I taler fra**

Vær klar over, om I taler fra borgerens perspektiv eller det faglige udefra-perspektiv.

9 **Stå frem med tvivl og fejl**

Del jeres tvivl og fejl for at lære af hinanden og udvikle nye tilgange.

10 **Aftal næste skridt**

Afslut møder med en klar plan, så der er fælles forståelse for de næste trin.

På næste side kan du finde en uddybning af de 10 gode råd til kollegialt samarbejde, som du finder relevante at dykke ned i.

1. Sæt fokus på det fælles mål

Når I starter et møde om LA2 eller LA2u, er det vigtigt at fastlægge et klart fælles mål for dialogen. Dette sikrer, at alle deltagere er enige om, hvad I skal arbejde hen imod, og at samtalen forbliver konstruktiv. Et fælles mål skaber en rettesnor for jeres dialoger og hjælper med at holde fokus på borgerens trivsel og udvikling.

For at holde fokus på det fælles mål kan I:

- Definere et praktisk mål, som er meningsfuldt for alle deltagere, fx hvordan I bedst fremmer borgerens trivsel i hverdagen.
- Sætte en fælles retning, der støtter jeres indsats for borgeren og skaber sammenhæng i jeres arbejde.

Et klart fælles mål hjælper jer med at fokusere jeres indsats og sikre, at I arbejder sammen om at forbedre borgerens situation.

2. Faciliter processen

For at sikre at mødet forløber effektivt og målrettet, er det ofte en god idé at facilitere mødet. Faciliteringen handler om at sikre, at alle deltagere bliver hørt, og at samtalen forbliver fokuseret på det fælles mål. Dette skaber en struktureret dialog, hvor alle bidrager aktivt til løsningerne.

For at facilitere processen bedst muligt kan I:

- Udpege en facilitator, der kan holde fokus på det aftalte mål og sikre, at mødet ikke kører af sporet.
- Sørge for, at alle deltagere får mulighed for at bidrage og blive hørt.
- Bruge arbejdsmetoder som brainstorms, parvise samtaler eller gruppearbejde for at engagere deltagerne og skabe en dynamisk dialog.
- Sørge for at holde mødet inden for den aftalte tidsramme, så der er tid til at diskutere alle vigtige emner.

En god facilitering sikrer, at mødet er produktivt og giver alle mulighed for at bidrage.

3. Undersøg jeres samspilsoplevelser

Når I samarbejder kollegialt med at forstå borgerens indefra-perspektiv, er det afgørende at dele jeres samspilserfaringer med borgeren. Dette gælder især for borgere med begrænset verbalt sprog, hvor det kan være svært at få direkte indsigt i deres oplevelser. Ved at dele jeres samspilserfaringer kan I opbygge et mere detaljeret billede af, hvad der er betydningsfuldt for borgeren og hvad der er vigtigt, at I gør.

For at få mest muligt ud af jeres samspilsoplevelser kan I:

- Dele erfaringer fra specifikke samspilssituationer, hvor en af jer har været involveret.
- Reflektere over, hvilke tegn I har observeret hos borgeren, der kan fortælle noget om borgerens oplevelse af situationen.
- Undersøge, hvad der var betydningsfuldt for borgeren, og hvad der ikke fungerede for borgeren.

Ved at dele jeres oplevelser kan I sammen opbygge en dybere forståelse af borgerens oplevelser af at være sig, og hvilken støtte borgeren ønsker fra jer.

4. Genbesøg borgerens perspektiv

Når I skal planlægge fælles faglige tilgange, er det vigtigt at genbesøge borgerens indefra-perspektiv eller tilstræbte indefra-perspektiver, så I sikrer, at jeres beslutninger tager udgangspunkt i borgerens oplevelser og ønsker, håb og drømme til et godt hverdagsliv. Borgerens perspektiv skal altid være omdrejningspunktet for de fagprofessionelle planer, og det er derfor afgørende, at I inddrager det i planlægningsprocessen.

For at sikre en faglig tilgang baseret på borgerens perspektiv kan I:

- Genlæse de udfyldte planer over borgerens oplevelser, ønsker og drømme for at få et opdateret billede af borgerens perspektiv.
- Drøfte, hvilke af borgerens ønsker I kan imødekomme direkte, og hvilke der kræver alternative løsninger.
- Aftale, hvordan I justerer jeres fælles faglige tilgange, så de i højere grad tager udgangspunkt i borgerens perspektiv.

Ved systematisk at inddrage borgerens perspektiv kan I sikre, at den faglige indsats er recovery-orienteret og støtter borgerens trivsel på bedst mulig vis.

5. Udforsk jeres forskellige relationer til borgeren

Som fagprofessionelle har I forskellige relationer til borgeren, og det er vigtigt at dele jeres erfaringer for at blive klogere på, hvad borgeren trives med. Gennem kollegiale dialoger kan I afdække, hvilke tilgange der fungerer bedst i samspillet med borgeren, og hvilke der skaber udfordringer. Ved at udforske de forskellige relationer kan I justere jeres tilgange, så de passer bedst muligt til borgerens ønsker, håb og drømme.

For at udforske relationerne kan I:

- Dele erfaringer om, hvad der fungerer godt i jeres relationer til borgeren, og hvilke handlinger borgeren værdsætter.
- Diskutere, hvilke samspilssituationer der ikke fungerede så godt, og hvad årsagen kan have været.
- Justere jeres tilgange ud fra hinandens erfaringer for at sikre en hverdag med mere trivsel for borgeren.

Denne kollegiale refleksion skaber en fælles forståelse af, hvordan I bedst understøtter borgerens trivsel og udvikling gennem forskellige relationer.

6. Sæt tempoet ned

Når der opstår udfordringer i samarbejdet med borgeren, kan det være fristende at søge hurtige løsninger. Erfaring viser dog, at det ofte er mere gavnligt at tage sig tid og undersøge udfordringen grundigt. At sætte tempoet ned giver også mulighed for at reflektere dybere over, hvordan borgerens perspektiv kan inddrages i beslutningerne.

For at sikre en grundig forståelse af situationen kan I:

- Udsætte beslutninger, indtil I har haft tid til at undersøge borgerens perspektiv og jeres perspektiver og forståelser mere grundigt.
- Justere jeres tilgange til borgeren baseret på iagttagelser over en længere periode.
- Drøfte borgerens udfyldte planer igen og vurdere, om der er aspekter af perspektivet, der ikke er blevet taget højde for.
- Overveje, hvorvidt I kan give borgeren mere tid til at vænne sig til nye tiltag, før I foretager yderligere ændringer.

Ved at tage jer tid til at undersøge udfordringerne skaber I et grundlag for mere holdbare løsninger, der tager udgangspunkt i borgerens eget perspektiv.

7. Lyt for at lade jer flytte

Et vigtigt element i kollegialt samarbejde er at lytte åbent til hinandens perspektiver. Når vi lytter med henblik på at forstå frem for at planlægge vores svar, skaber vi mulighed for at blive påvirket af hinandens indsigter og erfaringer. Mange af os kender situationen, hvor vi blot venter på at fremføre vores eget argument, men denne tilgang kan fastlåse kommunikationen og forhindre nye indsigter.

For at lytte åbent og nysgerrigt kan I:

- Lytte fokuseret for at forstå, hvad kollegaen virkelig siger.
- Være nysgerrige på hvilke erfaringer og indsigter, der ligger bag kollegaens synspunkter.
- Stille opfølgende spørgsmål, der udforsker jeres kollegers oplevelser og perspektiver.
- Anerkende, at I ikke har alle svarene, og være åbne for at justere jeres forståelser og tilgange baseret på kollegernes indsigter.

Ved at lytte med et åbent sind skaber I en dynamisk dialog, hvor I sammen kan udvikle jeres faglige tilgange.

8. Tydeliggør hvilket perspektiv, I taler fra

Når I arbejder kollegialt, er det nemt at skifte mellem forskellige perspektiver uden altid at være opmærksomme på det. Dette kan skabe forvirring og misforståelser i dialogen. Derfor er det vigtigt at tydeliggøre, hvilket perspektiv I taler fra, for at sikre, at alle deltageres synspunkter bliver hørt og forstået korrekt.

For at skabe klarhed i dialogen kan I:

- Afklare, om I taler ud fra borgerens indefra-perspektiv, de tilstræbte indefra-perspektiver eller jeres fagprofessionelle udefra-perspektiver.
- Være eksplicitte om, hvornår I skifter perspektiv i samtalen, så alle er med på hvilken tilgang, der diskuteres.
- Spørge hinanden, hvilket perspektiv I taler fra, hvis det bliver uklart, og være åbne for at skifte perspektiv, når det er nødvendigt.
- Sørge for, at alle perspektiver bliver ligestillet i dialogen, så ingen følelser eller vurderinger bliver nedprioriteret.

Tydelig kommunikation om perspektiver hjælper med at skabe en dialog, hvor alle stemmer bliver hørt og forstået korrekt.

9. Stå frem med tvivl og fejl

Det fremmer både samarbejdet og fagligheden, når I som kolleger tør stå frem med jeres tvivl og fejl. I arbejdet med LA2 og LA2u er der mange situationer, hvor det kan være svært at afgøre, hvad der er den rigtige tilgang, og det er i disse gråzoner, at faglig udvikling sker. Ved at dele jeres tvivl og eventuelle fejl åbner I for en ærlig og refleksiv dialog, hvor I sammen kan lære af hinandens erfaringer.

For at skabe en åben kultur, hvor fejl og tvivl bliver en kilde til læring, kan I:

- Dele de situationer, hvor I er i tvivl om den bedste tilgang til borgeren og drøfte dem med jeres kolleger.
- Fortælle om fejl, I har begået, og hvad I har lært af dem, så andre kan drage nytte af jeres erfaringer.
- Værdsætte, når kolleger deler deres fejl og tvivl og imødegå det konstruktivt.
- Være åbne over for feedback fra kolleger og anerkende, at ingen har alle svarene.
- Opfordre hinanden til at bruge tvivl som en mulighed for at finde nye løsninger og faglige tilgange.

Ved at dele tvivl og fejl skaber I et samarbejdsmiljø, hvor det er tilladt at eksperimentere og lære af processen, hvilket styrker den faglige udvikling.

10. Aftal næste skridt

Når I afslutter et kollegialt møde, er det vigtigt at opsummere, hvad I har besluttet, og hvilke næste skridt I skal tage. Klare aftaler sikrer, at alle ved, hvad der forventes af dem, og at der bliver fulgt op på de beslutninger, I har truffet. Dette skaber kontinuitet i indsatsen og sikrer, at I kan justere jeres tilgang efter behov.

For at skabe klare aftaler kan I:

- Sammenfatte de vigtigste beslutninger fra mødet og sikre, at alle er enige om dem.
- Aftale, hvem der har ansvaret for at følge op på de forskellige opgaver, så det er klart, hvem der gør hvad.
- Notere, hvilke uenigheder eller udfordringer der ikke blev løst, så I kan tage dem op ved næste møde.
- Aftale et tidspunkt for opfølgning, så I kan evaluere, om de nye tiltag har haft den ønskede effekt.

Ved at afslutte mødet med klare aftaler sikrer I, at samarbejdet bevæger sig fremad, og at I kan justere indsatsen, når der opstår nye indsigter.

Læs Mere

Du kan læse mere om LA2 og LA2u i de øvrige hæfter i Metodehåndbogen:

- **Hæfte 1:** Her kan du læse en introduktion til metoden LA2 og LA2u. Hæftet giver en indføring i den historiske og teoretiske baggrund bag LA2, samt de resultater metoden har vist. I hæftet kan du også få et overblik over redskaberne i LA2 og LA2u, og hvordan der arbejdes med dem.

- **Hæfte 2:** Her kan du læse om Trivselsplanerne og forebyggelsesfasen i metoden LA2 og LA2u. Hæftet giver en grundig indføring i, hvordan de fagprofessionelle kan anvende Trivselsplaner med henblik på at fremme borgerens trivsel og forebygge voldsomme episoder.

- **Hæfte 3:** Her kan du læse om Tryghedsplanerne og håndteringsfasen i metoden LA2 og LA2u. Hæftet giver en grundig indføring i, hvordan de fagprofessionelle kan anvende Tryghedsplaner med henblik på at håndtere voldsomme episoder.

- **Hæfte 4:** Her kan du læse om Læringsplanerne og læringsfasen i metoden LA2 og LA2u. Hæftet giver en grundig indføring i, hvordan de fagprofessionelle kan uddrage læring om hændte voldsomme episoder med henblik på at forebygge og håndtere nye voldsomme episoder fremadrettet.

- **Hæfte 6:** Her kan du læse om en række centrale begreber i LA2 og LA2u. Hæftet giver et indblik i det teoretiske fundament som metoden hviler på.

Download af materialer og programmer

Alle LA2 og LA2u materialer kan downloades på www.sopra.dk. De kan enten udskrives på papir, eller de kan bruges som skrivbare PDF-dokumenter.

For at Trivsels-, Trygheds- og Læringsplaner samt understøttende materialer skal fungere korrekt, når du arbejder med dem elektronisk, skal du bruge Acrobat Reader.

Social- og Boligstyrelsen

Social- og Boligstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Telefon: 7242 3700
www.sbst.dk

Sopra
Quintus – Refshalevej 110 A
1432 København K
Telefon: 3070 9411
www.sopra.dk

(3692)

Downloades gratis på www.sopra.dk
©Sopra